

Marek Menkiszak

Rosja: wiara w zwycięstwo mimo trudności

W 2025 roku ujawniały się w Rosji wewnętrzne napięcia, obejmujące także elity władzy. Kreml był jednak zdeterminowany, aby nadal prowadzić wojnę z Ukrainą i Zachodem, mając ciągle nadzieję na sukces, wynikający z postrzeganych słabości tego ostatniego. Powodowało to, iż napięcia te nie stanowiły doraźnego zagrożenia dla reżimu putinowskiego. Rosyjska gospodarka wyczerpywała impulsy wzrostu generowane przez wojnę i weszła w stagnację. Ważne wskaźniki pogarszały się, choć presja sankcyjna nie była wystarczająca dla wywołania poważnego jej kryzysu. Moskwie pomagała także współpraca gospodarcza z państwami niezachodnimi, zwłaszcza z Chinami, która pogłębiała uzależnienie od nich, wywołując również negatywne konsekwencje. W polityce zagranicznej Rosja eskalowała „wojnę hybrydową” z Europą, widząc w niej główną przeszkodę do zwycięstwa. Wobec USA Moskwa prowadziła grę z Trumpem, usiłując zniechęcić go do wspierania Ukrainy i skłonić do współpracy biznesowej. Z tego powodu nie reagowała początkowo ostro na amerykańskie uderzenia w swoich sojuszników (Iran i Wenezuelę), obnażające słabości Rosji, ale także stwarzające szansę na erozję zachodnich sojuszy.

Sytuacja wewnętrzna: domykanie systemu neototalitarnego na tle napięć

Wewnątrz Rosji ujawniały się liczne napięcia, które miały związek z rosnącymi kosztami prowadzonej wojny. Szersze elity, szczególnie sfery biznesowe, były zaniepokojone zwłaszcza postępującym **procesem redystrybucji własności**¹. Kurczące się zyski powodowały, że Kreml starał się w coraz większym stopniu wynagradzać lojalność najbliższych mu członków wąskiej elity przez przekazywanie aktywów należących zarówno do firm zagranicznych, które wycofały się z rynku rosyjskiego, jak i do tych rosyjskich biznesmenów, którzy

¹ Szerzej zob. I. Wiśniewska, „Putinowska elita dzieli Rosję: masowa nacjonalizacja i reprivatyzacja aktywów”, *Komentarze OSW*, 1 września 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-09-01/putinowska-elita-dzieli-rosje-masowa-nacjonalizacja-i> (dostęp tu i dalej: 17.02.2026).

nie posiadali wystarczająco silnych politycznych koneksji. W procederze tym ważną rolę odgrywały struktury siłowe, w tym zwłaszcza prokuratura, korzystająca ze wsparcia FSB i Komitetu Śledczego, które nasilały kontrolę i represje wobec wybranego biznesu. Według szacunków biura adwokackiego NSP łączna wartość aktywów przejętych od lutego 2022 do czerwca 2025 r. wyniosła ok. 3,9 bln rubli (ok. 50 mld USD po bieżącym kursie wymiany), tj. ok. 2% PKB, z czego ponad 1,5 bln rubli (ok. 19 mld USD) przypadało na te należące do podmiotów z zagranicy². Ta ostatnia kategoria dotyczyła wedle szacunków Kijowskiej Szkoły Ekonomii (KSE) ponad 500 przedsiębiorstw (tj. około 1/3 posiadających aktywa w Rosji przed inwazją), które ją opuściły. Toczący się wedle niejasnych zasad proces wywłaszczania majątków (pod pretekstem naruszeń prawa podczas prywatyzacji z lat 90., korupcji czy posiadania przez właścicieli zagranicznego obywatelstwa) dotyczył jednak także rosyjskich oligarchów mniejszej skali. Beneficjentami tego proceduru byli zaś bliscy Kremlowi oligarchowie, tacy jak Arkadij Rotenberg czy bracia Kowalczukowie, oraz członkowie wąskiej elity politycznej – wicepremier Dmitrij Patruszew czy lider Czeczenii Ramzan Kadyrow³.

Innym budzącym zaniepokojenie elit zjawiskiem było **promowanie przez Kreml wyselekcjonowanych weteranów wojny jako „nowej elity”**. Ma ono służyć dyscyplinowaniu dotychczasowych elit, ale także tworzeniu zasobu kadrowego w pełni lojalnego wobec Putina, zachęcając jednocześnie do udziału w wojnie. Wśród licznych przywilejów, jakimi cieszą się weterani i ich rodziny (wysoki żołd i wsparcie socjalne, ulgi i zwolnienia kredytowe czy przyjmowanie dzieci na prestiżowe uczelnie), pojawiają się nominacje dla wybranych na stanowiska państwowe, głównie szczebla regionalnego oraz w różnych państwowych agencjach. Proces ten jest jednak ciągle słabo zaawansowany i dotyczył bardziej regionów niż centrum federalnego. Od marca 2024 r. jest on realizowany w ramach federalnego projektu „Czas Bohaterów” przez Rosyjską Akademię Gospodarki Narodowej i Administracji Publicznej przy Prezydencie FR (RANEPA) pod kuratelą Administracji Prezydenta i wpływowego zastępcy jej szefa Siergieja Kirijenki. W ciągu pierwszego roku trwania programu 43 jego uczestników otrzymało nominacje na różne stanowiska w aparacie państwowym (z czego 17 wyższe funkcje w aparacie regionalnym)⁴.

² Список имущества, изъятого в пользу Российской Федерации в последние годы, NSP (kancelaria adwokacka specjalizująca się kwestiach gospodarczych), 27 czerwca 2025 r., nsplaw.com, https://www.nsplaw.com/backend/media/filer_public/92/d6/92d610fe-10ee-424d-8ce8-9e9786f0d930/nsplaw_issledovanie_po_delam_o_natsionalizatsii.pdf.

³ Zob. I. Wiśniewska, „Putinowska elita dzieli Rosję...”, op. cit.

⁴ Szerzej zob. M. Domańska, „Wierni pretorianie Kremla. Elita władzy Rosji w czasach wojennego putinizmu”, *Punkt Widzenia OSW*, 27 lutego 2026 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/punkt-widzenia/2026-02-27/wierni-pretorianie-kremla>; M. Bartosiewicz, „Rosyjskie elity regionalne czasu wojny”, *Komentarze OSW*, 10 marca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-03-10/rosyjskie-elity-regionalne-czasu-wojny>.

Kolejnym elementem dyscyplinowania przez Kreml elit wywołującym ich zaniepokojenie była **kampania antykorupcyjna**⁵. W ciągu trzech kwartałów 2025 r. aresztowano w jej ramach 155 urzędników wysokiego szczebla federalnego i regionalnego (trzykrotnie więcej niż w 2021 r. i o ponad ¼ więcej niż w 2024 r.). Mimo iż korupcja ma w Rosji charakter systemowy i jest jednym z filarów reżimu, w warunkach toczzonej wojny istnieje potrzeba zarówno propagandowej mobilizacji na rzecz wysiłku wojennego (i napiętnowania wyselekcjonowanych „ofiara” oskarżanych o defraudację środków na jej cele), jak i faktycznego oszczędzania przynajmniej części zasobów. Ofiarą tej kampanii padali głównie urzędnicy regionalni, ale do największych czystek personalnych doszło w Ministerstwie Obrony, gdzie od wiosny 2024 r. eliminowano bliskich współpracowników odwołanego z funkcji ministra Siergieja Szojgu (zdymisjonowano i/lub aresztowano kilkudziesięciu urzędników ministerstwa, a byłego wiceministra Timura Iwanowa skazano na 13 lat więzienia). Część oskarżeń prowadziła do (ponoć samobójczych) śmierci urzędników i menedżerów firm (od początku 2022 r. do końca 2025 r. odnotowano co najmniej 40 podobnych przypadków). Do najbardziej spektakularnych należała samobójcza śmierć w lipcu 2025 r. ministra transportu (byłego gubernatora obwodu kurskiego) Romana Starowojta, oskarżonego o defraudację środków na obronę regionu przed atakami ukraińskimi. Niektórzy interpretowali to jako akt nieposłuszeństwa wobec Kremla (Starowojt prawdopodobnie uniknął pokazowego procesu).

Za inny przypadek rzucenia wyzwania Putinowi uchodziła też dymisja Dmitrija Kozaka z funkcji zastępcy szefa Administracji Prezydenta we wrześniu 2025 r. Cieszył się on w przeszłości zaufaniem rosyjskiego dyktatora, zajmując się m.in. specjalnymi misjami (np. próbą podporządkowania Moskwie Mołdawii pod płaszczykiem regulacji konfliktu nadniestrzańskiego). Od chwili inwazji na Ukrainę (której wedle przecieków medialnych miał być przeciwny⁶) tracił jednak wpływy na Kremlu (m.in. odebrano mu na korzyść Siergieja Kirijenki kuratelę nad okupowanymi obwodami Ukrainy). Kozak miał nie przyjąć oferty innego stanowiska państwowego i usunął się w cień.

Wreszcie do bodaj najbardziej spektakularnych przejawów ujawniania napięć wewnątrz putinowskiej elity należała publiczna polemika, do jakiej doszło pomiędzy wysokimi urzędnikami państwowymi z tzw. bloku ekonomicznego rządu podczas Petersburskiego Międzynarodowego Forum Ekonomicznego w czerwcu 2025 r.⁷ Stanowi ona odsłonę toczącego się w elicie władzy sporu

⁵ Szerzej zob. M. Domańska, op. cit.

⁶ Zob. A. Troianovski, „The Putin confidant who pushed back against the war”, *The New York Times*, 18 grudnia 2025 r., <https://www.nytimes.com/2025/12/18/world/europe/russia-putin-aide-dmitri-kozak-ukraine-war.html>.

⁷ Na panelu podczas Forum minister rozwoju gospodarczego Maksim Rieszetnikow stwierdził m.in., że kraj znajduje się na „krawędzi recesji”. Z kolei prezes Centralnego Banku Rosji Elwira

o priorytety polityki gospodarczej: podczas gdy jedni chcą stymulować ją przez wzrost nakładów (m.in. na produkcję zbrojeniową), inni troszczą się o stabilność finansową i są zwolennikami oszczędności.

Mimo utrzymującego się wysokiego sondażowego poparcia społecznego dla działań rosyjskiej armii na Ukrainie (76% wedle sondażu Centrum Levady ze stycznia 2026 r.) badania opinii pokazywały także **rosnące zmęczenie wojną i nadzieje na „zwycięski pokój”**. Odsetek popierających rozmowy pokojowe wzrósł w listopadzie 2025 r. do rekordowego poziomu 67%, by miesiąc później spaść (do 61%), najwyraźniej w ślad za narracją państwowej propagandy.

Wszystko to nie stanowiło na razie poważnego zagrożenia dla stabilności reżimu, który kontynuował działania mobilizacyjne (w tym propagandowe), likwidował pozostałości samorządności i tłumił resztki wolności wypowiedzi w rosyjskim Internecie.

Działając na rzecz umocnienia stabilności reżimu i mobilizacji dla celów wojennych, Kreml **nasilał kampanię ideologiczną**, odwołującą się do tradycji Wielkiej Wojny Ojczyźnianej (w której miejsce ówczesnych nazistowskich Niemiec zajął współczesny kolektywny Zachód). Czołową rolę w kampanii odgrywały m.in. Administracja Prezydenta FR (zwłaszcza doradca Putina i prezes Rosyjskiego Towarzystwa Wojskowo-Historycznego Władimir Miedinski oraz wiceszef AP Siergiej Kirijenko) oraz Rada Bezpieczeństwa FR, w tym przede wszystkim jej członek Nikołaj Patruszew (doradca Putina, były długoletni sekretarz Rady) i jej wiceprzewodniczący Dmitrij Miedwiediew. W maju 2025 r. – formalnie z okazji 80. rocznicy zwycięstwa ZSRR w II wojnie światowej – ukazał się zbiór artykułów podpisanych przez wspomnianych urzędników Rady Bezpieczeństwa i ich kolegów, zawierających główne tezy ideologiczne, w tym odnośnie do celów wojny z Ukrainą i Zachodem⁸.

Elementem zaost్రzania neototalitarnego charakteru systemu władzy w Rosji było **kończenie procesu likwidowania resztek samorządności**. Jego ilustracją był m.in. spadek liczby stolic regionów z wybieranymi w bezpośrednich wyborach merami (z 66 w 2005 r. do 4 w 2025 r.). W marcu 2025 r. Putin podpisał ustawę *de facto* likwidującą niższy z dwóch poziomów systemu municypalnego

Nabiullina powtórzyła swoją tezę, po raz pierwszy sformułowaną w lipcu 2024 r., że Rosja wyczerpała już dotychczasowe zasoby umożliwiające rozwój gospodarczy. Innego zdania był minister finansów Anton Siluanow, wspierany *de facto* przez prezesa państwowej korporacji Rostech Siergieja Czemiezowa. Zob. F. Rudnik, „Symptomy zaost్రzania napięć wewnątrz elity Rosji”, *Analizy OSW*, 25 czerwca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-06-25/symptomy-zaost్రzania-napiec-wewnatrz-elity-rosji>.

⁸ К 80-летию Великой Победы. Сборник статей членов Совета Безопасности Российской Федерации, Издательство «Известия», Москва 2025, za: M. Domańska, op. cit. Szerzej o celach i narracjach rosyjskiej propagandy zob. K. Chawryło, „Urwać łeb hydrze. Jak walczyć z rosyjską dezinformacją”, *Punkt Wzroku OSW*, nr 91, czerwiec 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/punkt-wzroku/2025-06-30/urwac-leb-hydrze>.

(osiedli miejskich i wiejskich), co spowoduje likwidację nawet 99% wybieralnych stanowisk samorządowych⁹.

Domykanie systemu obejmowało też sferę informacyjną. Rosyjski Internet (Runet) pozostawał przez lata oazą względnej wolności, jednak postępujący proces zwiększania kontroli państwa nad nim, wprowadzania faktycznej cenzury i represji za krytyczne wobec władzy wypowiedzi znacząco przyspieszył w ostatnich latach.

Reżim zaciska kontrolę nad Runetem

Kolejnym krokiem na tej drodze było wejście w życie (we wrześniu 2025 r.) ustawy zakazującej, pod karą grzywny, reklamowania narzędzi umożliwiających obchodzenie blokad Internetu oraz przepisów uznających użycie VPN za okoliczność obciążającą w przypadku popełnienia przestępstwa. Penalizacją objęto także świadome poszukiwanie w sieci materiałów ekstremistycznych (chodzi najczęściej o treści krytyczne wobec polityki władz, w tym wojny). Działania władz obejmowały też celowe spowolnienie popularnego serwisu YouTube, zakaz używania zagranicznych komunikatorów przez dostawców usług publicznych oraz wprowadzenie utrudnień w ich funkcjonowaniu w Rosji¹⁰.

Równocześnie władze przyspieszyły proces tworzenia „suwerennego” (czyli nadzorowanego w pełni przez siebie) Runetu. Elementem tego było propagowanie „narodowego” komunikatora Max i wprowadzenie (od września 2025 r.) obowiązku instalowania go na sprzedawanych w Rosji urządzeniach służących komunikacji w sieci. W 2025 r. nasiliły się także regionalne wyłączenia sieci Internet lub wprowadzanie daleko idącego filtrowania ruchu w nim. Rok później zaczęły one dotyczyć Internetu mobilnego w głównych ośrodkach miejskich oraz popularnego komunikatora Telegram. Od stycznia 2026 r. obowiązuje z kolei nakaz przechowywania przez właścicieli platform internetowych szczegółowych danych o komunikacji użytkowników przez trzy lata. Celem Kremla jest doprowadzenie do możliwości wprowadzenia niemal całkowitej izolacji Runetu od sieci globalnej¹¹.

Źródło: oprac. M. Menkiszak na podstawie materiałów autorstwa Marii Domańskiej i Katarzyny Chawryło.

Gospodarka: narastające problemy

W 2025 r. rosyjska gospodarka weszła w stagnację. Pogarszające się systematycznie ważne wyniki wskazywały, że wyczerpał się dotychczasowy mechanizm wzrostu opartego na zwiększaniu produkcji wojennej¹². Wzrost

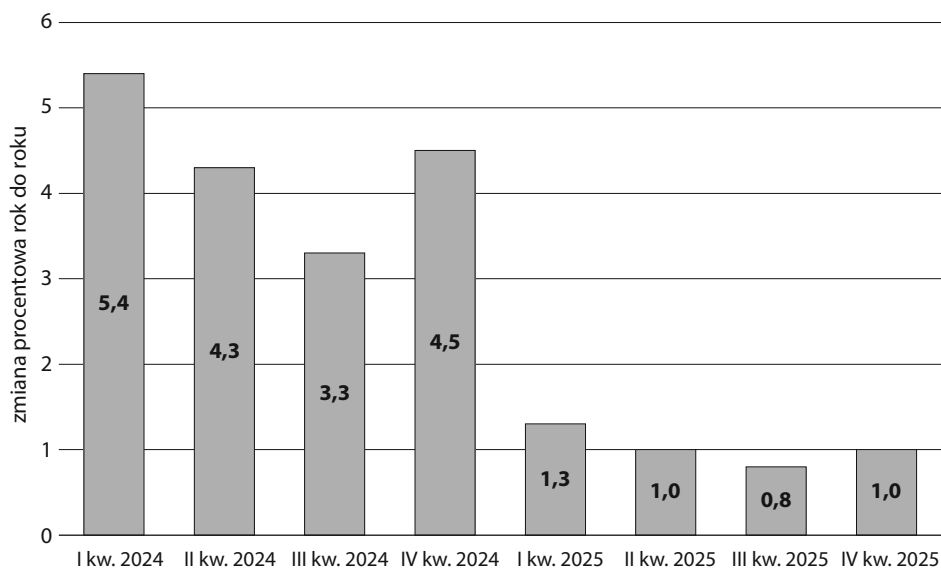
⁹ Szerzej zob. M. Bartosiewicz, „Metodyczna likwidacja. Demontaż systemu samorządu lokalnego w Rosji”, *Komentarze OSW*, 24 września 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-09-24/metodyczna-likwidacja-demontaz-systemu-samorzadu-lokalnego-w>.

¹⁰ M. Domańska, K. Chawryło, „Wielki rosyjski firewall. Próba ostatecznej rozprawy Kremla z wolnym internetem”, *Raport OSW*, 19 grudnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/raport-osw/2025-12-19/wielki-rosyjski-firewall>; M. Domańska, I. Wiśniewska, „Rosja przyspiesza blokadę internetu”, *Analizy OSW*, 17 marca 2026 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2026-03-17/rosja-przyspiesza-blokade-internetu>.

¹¹ Ibidem.

¹² Szerzej zob. I. Wiśniewska, „Budżet Rosji na 2026 rok: rosnące problemy finansowe i stagnacja gospodarki”, *Komentarze OSW*, 29 grudnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-12-09/budzet-rosji-na-2026-rok-rosnace-problemy-finansowe-i>.

PKB wyniósł zaledwie 1% – czterokrotnie mniej niż w latach 2023 i 2024. Negatywny trend ilustrowała zwłaszcza dynamika kwartalna.

Wykres 1

Kwartalny wzrost PKB Rosji w latach 2024–2025

Źródło: Rosstat.

Podobnie niskie były wskaźniki wzrostu produkcji przemysłowej (1,3% grudnia do grudnia). Coraz więcej gałęzi gospodarki doświadczał spadek. Nadal utrzymywał się nieformalny podział na część „cywilną” gospodarki, której wyniki były coraz gorsze, oraz na sektory pracujące na potrzeby armii, które odnotowywały ciągły wzrost, lecz był on coraz niższy. W sferze „cywilnej” niemal we wszystkich branżach nastąpił spadek, szczególnie silny w sektorze transportowym (-20,2%). W sektorze „wojskowym” tempo wzrostu utrzymało się w produkcji sprzętu (czołgów, transporterów opancerzonych czy okrętów) i farmaceutyków (leczenie rannych), ale spadło o ponad połowę w kategoriach obejmujących produkcję amunicji, elektroniki i przyrządów optycznych.

Co prawda zmniejszała się inflacja (z 9,5% w grudniu 2024 r. do 5,6% w grudniu 2025 r.), ale dotkliwe społecznie były ciągłe wzrosty cen żywności (o ok. 9%). Istniały przy tym poważne poszlaki, że dane na ten temat były manipulowane przez władze. Problemem dla Rosjan i firm był też drogi kredyt. Co prawda bazowa stawka procentowa spadła od 2024 r. (z 21 do 16%), ale zdolność kredytowa ludności pozostaje niska.

Sytuacja finansowa i budżetowa Rosji była coraz trudniejsza. Przede wszystkim spadały dochody z eksportu surowców energetycznych – dźwigni napędowej

rosyjskiej gospodarki. W całym 2025 r. naftowo-gazowe dochody budżetu federalnego wyniosły w przeliczeniu około 102 mld USD, czyli zmniejszyły się o 25%, a w samym grudniu 2025 r. – o 35% (rok do roku). Było to połączonym efektem poszerzania zachodnich sankcji (unijnych i zwłaszcza wprowadzonych jesienią 2025 r. amerykańskich sankcji obejmujących kluczowe rosyjskie koncerny naftowe) oraz trendów rynkowych (spadek popytu i wzrost podaży). W rezultacie cena rosyjskiej ropy URALS spadła w grudniu 2025 r. do – najniższego od lat – poziomu 39 USD/bar., a dyskont (różnica w cenie wobec ropy Brent) wyniósł aż 24 USD. Sytuację budżetu pogarszał dość mocny rubel (średni kurs wymiany wobec dolara w grudniu 2025 r. wyniósł 78 Rb). Sytuacja zaczęła się zmieniać wyraźnie na korzyść Rosji po zmasowanych atakach USA i Izraela na Iran w marcu 2026 r., gdy – z powodu wzrostów cen ropy – rosyjskie dochody z eksportu surowcowego wzrosły z miesiąca na miesiąc dwukrotnie. Jednak pozytywne efekty dla budżetu pojawiały się z opóźnieniem.

W konsekwencji rósł (pięciokrotnie wobec planów rządu!) deficyt budżetowy, który w 2025 r. wyniósł w przeliczeniu 75 mld USD (2,6% PKB). Był on finansowany emisją obligacji na rynku wewnętrznym oraz wzrostem podatków i innych opłat. Kurczyły się także płynne rezerwy finansowe. W szczególności płynne środki Funduszu Dobrobytu Narodowego spadły w styczniu 2026 r. do 2,9 bln rubli (37 mld USD), tj. poziomu niemal trzykrotnie mniejszego niż przed inwazją w 2022 r.

Władze reagowały zwiększaniem obciążeń podatkowych i opłat (m.in. podatku VAT, opłat od towarów importowych, zwłaszcza samochodów, a także opłat komunalnych oraz redukcji ulg podatkowych), co obniżało bazę fiskalną, powodując efekt spirali.

Do utrzymywania się gospodarki na powierzchni przyczyniała się wymiana handlowa, zwłaszcza z Chinami, w ramach której jednak rosło uzależnienie i pojawiały się negatywne efekty (zob. dalej). Ogólnie wartość rosyjskiego eksportu w 2025 r. spadała (o 3,7%), głównie za sprawą malejących cen ropy naftowej. Zmniejszył się nieco także import (o 1,1%). Niekorzystny dla Rosji był m.in. spadek eksportu towarów rolno-spożywczych (o 8% za okres styczeń-listopad). Federacja Rosyjska po raz pierwszy od 2019 r. stała się importerem netto tej kategorii towarów, które są jednym z istotnych źródeł dochodów z handlu.

Wskaźnikami, którymi mogły pochwalić się władze, były natomiast wzrost średniej płacy realnej (o 9,7%) i dochodów realnych (o 7,7%). Z jednej strony bezrobocie pozostawało rekordowo niskie (2,2% w grudniu 2025 r.), a z drugiej liczbę wakatów w gospodarce szacowano nawet na 2 mln (choć z powodu spadku aktywności gospodarczej liczba ta zmniejszyła się o mniej więcej 1/4). Braki odczuwane były najsilniej w sektorze ochrony zdrowia.

Priorytety rządu tradycyjnie pokazywała ustawa budżetowa na 2026 r. (i dwa kolejne). Zaskakujący okazał się zaplanowany na kolejny rok spadek (o ok. 4%) nominalnych wydatków na obronę narodową, który jednak był pośrednio rekompensowany planowanym zwiększeniem wydatków na bezpieczeństwo wewnętrzne (o ponad 11%), w sporej części przeznaczonych na cele okołowojenne. W sumie obydwie rozdziały budżetu miały pochłonąć 38% nominalnych wydatków budżetowych, do czego trzeba doliczyć szereg innych pozycji ukrytych w budżetach wsparcia dla sektora przemysłowego gospodarki czy wydatków socjalnych. Te ostatnie miały być o $\frac{1}{3}$ mniejsze niż przed inwazją, co demonstrowało, iż koszty wojny coraz mocniej uderzały w rosyjskie społeczeństwo. Pogarszająca się sytuacja gospodarcza nie wpływała zatem na priorytety wojenne i w sferze polityki zagranicznej.

Polityka zagraniczna: sztuka dealu z Trumpem po rosyjsku

Politykę Rosji determinowało dążenie do zwycięstwa w wojnie z Ukrainą (i *de facto* z Zachodem), której wszystko zostało podporządkowane. W tym celu Moskwa intensyfikowała naloty na krytyczną infrastrukturę energetyczną Ukrainy i cele cywilne (zwłaszcza jesienią i zimą), próbując wywołać katastrofę humanitarną i podważyć morale Ukraińców.

W sytuacji wycofania się nowej amerykańskiej administracji Trumpa z finansowego wsparcia i dostaw sprzętu wojskowego dla Ukrainy kluczowa stała się w tej sferze rola **państw europejskich**. Dostrzegała to Rosja, widząc w Europie główną przeszkodę na drodze do zwycięstwa. W związku z tym starała się zniechęcić i zastraszyć państwa europejskie zaangażowane w pomoc dla Kijowa przez eskalowanie tzw. wojny hybrydowej. Obejmowała ona m.in. zmasowane kampanie dezinformacyjne, rosyjskie cyberataki na kluczowe systemy państwowe, infrastrukturę krytyczną i ważne społecznie obiekty (instytucje państwowe, elektrownie, wodociągi, szpitale, sieci kolejowe itp.), akty sabotażu (podpalenia magazynów i centrów handlowych), działania terrorystyczne (próby wysadzenia samolotów cargo, uszkodzenia torów kolejowych), zakłócanie systemów nawigacji (zwłaszcza w otoczeniu obwodu królewieckiego) i ruchu lotniczego w pobliżu lotnisk, a także incydenty zbrojne (naruszenia przestrzeni powietrznej przez drony i samoloty myśliwskie). Liczba i agresywność tego typu działań nasiliła się szczególnie jesienią 2025 r. (kiedy m.in. doszło do nalotów rosyjskich dronów na Polskę, naruszenia przestrzeni powietrznej Estonii i ataku na polską infrastrukturę kolejową) i były one skierowane zwłaszcza wobec państw wschodniej flanki NATO (Polski, państw bałtyckich, Rumunii), a także państw nordyckich, Wielkiej Brytanii, Niemiec czy Francji. Kryteria wyboru celów stanowiły najwyraźniej: bliskość geograficzna danego państwa, stopień zaangażowania

w krytyczną wobec Rosji politykę oraz znaczenie poszczególnych państw dla polityki europejskiej¹³.

Wbrew intencjom Kremla działania te prowadziły raczej do mobilizacji większości państw europejskich w sferze obrony i odstraszenia Rosji oraz stopniowego zaostrzania sankcji (zob. tabela 1), jednak coraz większe trudności z uzyskaniem jednomyślności powodowały odkładanie implementacji kluczowych restrykcji uderzających w rosyjską gospodarkę (zwłaszcza w sektor energetyczny, będący podstawą jej dochodów).

Tabela 1

Ważniejsze zachodnie pakiety sankcyjne przeciwko Rosji (luty 2025 – luty 2026)

Podmiot	Data	Wybrane ważniejsze restrykcje
16. pakiet sankcji UE	24.02.2025	Poszerzenie listy rosyjskich tankowców tzw. floty cieni o 74 jednostki. Zacieśnienie obostrzenia eksportu sprzętu i technologii niezbędnych dla projektów naftowych w Rosji; zakaz przechowywania rosyjskiej ropy i produktów naftowych na terytorium UE. Embargo na import aluminium (całkowity zakaz od 2026 r.); poszerzenie listy towarów podwójnego zastosowania. Odłączenie 13 rosyjskich banków od systemu SWIFT. Sankcje dla firm z państw trzecich za korzystanie z systemu SPFS (rosyjskiego odpowiednika SWIFT). Poszerzenie list sankcyjnych o kilkadziesiąt podmiotów oskarżonych o wspieranie rosyjskiego kompleksu wojskowo-przemysłowego (m.in. firmy z Rosji, Chin, Indii i Turcji)
17. pakiet sankcji UE	20.05.2025	Poszerzenie list sankcyjnych o 189 tankowców rosyjskiej „floty cieni”, firmy zaangażowane w eksport rosyjskiej ropy, w tym koncern Surgutneftgaz. Sankcje dla kilkudziesięciu firm i osób prywatnych uczestniczących w dostarczaniu do Rosji uzbrojenia. Poszerzenie listy towarów podwójnego zastosowania, w tym m.in. o części zamienne do obrabiarek. Sankcje dla ponad 30 spółek związanych z rosyjskim sektorem zbrojeniowym i biorących udział w obchodzeniu sankcji (w tym z Turcji,

¹³ Zob. M. Menkiszak, K. Chawryło, „Osłabić, podzielić i odstraszyć: cele rosyjskiej prowokacji wobec Polski”, *Analizy OSW*, 10 września 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-09-10/oslabic-podzielic-i-odstraszy-cele-rosyjskiej-prowokacji-wobec>; P. Szymański, B. Chmielewski, M. Menkiszak, „Rosyjskie myśliwce w przestrzeni powietrznej Estonii: testowanie jedności NATO”, *Analizy OSW*, 22 września 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-09-22/rosyjskie-mysliwce-w-przestrzeni-powietrznej-estonii-testowanie>; C. Edwards, N. Seidenstein, „The scale of Russian sabotage operations against Europe’s critical infrastructure”, IISS, sierpień 2025, <https://www.iiss.org/globalassets/media-library---content--migration/files/research-papers/2025/08/pub25-095-the-scale-of-russian-sabotage-operations.pdf>; W. Dixon, M. Beznosiuk, „Russia is losing – time for Putin’s 2026 hybrid escalation”, RUSI, 19 grudnia 2025 r., <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russia-losing-time-putins-2026-hybrid-escalation>.

		Wietnamu, Zjednoczonych Emiratów Arabskich). Poszerzenie list o kilkadziesiąt osób powiązanych z rosyjskim wymiarem sprawiedliwości za łamanie praw człowieka. Sankcje dla ponad 20 podmiotów za działalność „destabilizacyjną” (m.in. rozprzestrzenianie dezinformacji) na terenie UE (tzw. sankcje antyhybrydowe)
18. pakiet sankcji UE	18.07.2025	Obniżenie (od września 2025 r.) limitu cenowego (<i>price cap</i>) na rosyjską ropę z 60 do 47,6 USD za baryłkę; wprowadzenie mechanizmu modyfikacji limitu co pół roku (ma być o 15% niższy od średnich cen eksportowych rosyjskiego surowca). Poszerzenie list sankcyjnych o kolejne 105 tankowców tzw. floty cieni oraz rosyjskie firmy. Zakaz (od 21 stycznia 2026 r.) wwozu do UE produktów naftowych wytworzonych z rosyjskiego surowca w państwach trzecich (z wyłączeniem Kanady, Norwegii, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i USA, które nie kupują rosyjskiej ropy). Zniesienie wyłączenia z sankcji na import ropy z FR dla Czech. Zakaz transakcji (w tym oferowania usług) dotyczących gazociągów Nord Stream 1 i 2 (NS1 i NS2), w tym ich ukończenia, funkcjonowania i wykorzystywania oraz prowadzenia prac konserwacyjnych. Odłączenie od systemu SWIFT 32 kolejnych rosyjskich banków (w sumie do 55) i odcięcie ich od transakcji w UE. Sankcje na Rosyjski Fundusz Inwestycji Bezpośrednich oraz podmioty z nim powiązane i wybrane projekty przez niego dofinansowywane. Zakaz dostarczania oprogramowania stosowanego w sektorze finansowym, a także do sterowania i zarządzania produkcją. Sankcje dla dwóch firm z sektora kryptowalut, wspierających obchodzenie restrykcji przez Rosję. Rozszerzenie podstawy prawnej dla sankcji za podobne działania wobec podmiotów sektora finansowego państw trzecich. Rozszerzenie listy podmiotów objętych zakazem współpracy (w tym chińskich) i zakresu towarów wysokotechnologicznych objętych embargiem na dostawy do FR, w tym o maszyny sterowane numerycznie (CNC). Poszerzenie list sankcyjnych o 13 osób i 40 podmiotów wspierających obchodzenie restrykcji w sektorze naftowym (m.in. rafineria Vadinar w Indiach, armatorzy z Hongkongu i ZEA)
19. pakiet sankcji UE	23.10.2025	Zakaz importu rosyjskiego gazu skroplonego (LNG) od 1 stycznia 2027 r. w przypadku umów długoterminowych (wcześniej, od 25 kwietnia 2026 r., zakaz realizacji umów krótkoterminowych). Zakaz transakcji z koncernami naftowymi Rosneft i Gazpromneft. Poszerzenie list sankcyjnych o kolejne 117 jednostek „floty cieni” (łącznie nałożono je na 557 statków) i o rejestry morskie oferujące im fałszywe bandery, m.in. z Aruby czy Curaçao, a także traderów z ZEA, Hongkongu i ChRL oraz o dwie chińskie rafinerie. Poszerzenie list sankcyjnych o 5 kolejnych rosyjskich banków (w tym Alfa-Bank) oraz instytucje finansowe z Białorusi, Tadżykistanu,

Tabela 1 – cd.

		Kazachstanu, Kirgistanu, ZEA czy Hongkongu. Zakaz obsługi rosyjskiej karty płatniczej (MIR) i systemu szybkich płatności (SBP). Sankcje wobec stablecoina A7A5 (powiązanego z rublem, popularnego w rozliczeniach transgranicznych), jego kirgiskiego emitenta i platform nim handlujących (w tym w Paragwaju). Poszerzenie listy towarów podwójnego zastosowania o kolejne produkty elektroniczne, chemiczne i o usługi informacji geoprzestrzennych czy sztucznej inteligencji. Sankcje wobec 45 podmiotów m.in. z Chin, Tajlandii czy Indii, umożliwiających obchodzenie sankcji. Poszerzenie list o 21 osób fizycznych, w tym Maksima Sokołowa (dyrektora koncernu motoryzacyjnego AwtoWAZ), oraz 11 osób odpowiedzialnych za uprowadzenie i przymusową asymilację ukraińskich dzieci. Ograniczenie możliwości swobodnego poruszania się rosyjskich dyplomatów po terenie państw UE poza państwem akredytacji
Pakiet sankcji USA	22.10.2025	Sankcje obejmujące koncerny naftowe Rosnieft i Łukoil (największe tego typu firmy w Rosji) oraz 34 inne podmioty (głównie ich spółki zależne)

Źródło: oprac. M. Menkiszak na podstawie analiz OSW autorstwa Iwony Wiśniewskiej i Filipa Rudnika.

Kreml zareagował ostrożnie na dojście do władzy w USA Donalda Trumpa, wysyłając z jednej strony sygnały gotowości do rozmów, a z drugiej groźby eskalacji konfliktu w Ukrainie (zob. *Rocznik Strategiczny 2024/25*). Bazując na deklaracjach amerykańskiego prezydenta o woli szybkiego doprowadzenia do pokoju w Ukrainie, Moskwa podjęła grę z Trumpem i jego otoczeniem. Grając na osobowościowych cechach Trumpa i wykorzystując brak wiedzy i doświadczenia jego wysłannika Steve’a Witkoffa, Moskwa pozorowała „proces pokojowy”. Rosja nie traktowała przy tym USA jako potencjalnego ważnego partnera, ale jako państwo, którego słabości należy wykorzystać¹⁴.

Po spotkaniu Witkoffa z Putinem 11 lutego 2025 r. i rozmowie telefonicznej Trumpa i Putina następnego dnia został uruchomiony oficjalny dialog amerykańsko-rosyjski. Pierwszym jego epizodem było spotkanie delegacji obydwu państw (pod przewodnictwem szefów dyplomacji Marco Rubio i Siergieja Ławrowa) 18 lutego 2025 r. w Rijadzie. Ustalono wówczas trzy ścieżki negocjacyjne dotyczące: uregulowania konfliktu w Ukrainie, normalizacji amerykańsko-rosyjskich relacji dyplomatycznych oraz ewentualnego powrotu USA i Rosji do współpracy biznesowej i w wybranych kwestiach politycznych i bezpieczeństwa. W kolejnych miesiącach odbywały się, ze

¹⁴ Zob. M. Menkiszak, „Rosja kusi Trumpa: przyjazne oferty i twarde negocjacje”, *Analizy OSW*, 3 marca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-03-03/rosja-kusi-trump-a-przyjazne-oferty-i-twarde-negocjacje>.

zmienną regularnością, spotkania na powyższe tematy, po których formułowano często optymistyczne komunikaty. Nie prowadziły one jednak do żadnych przełomowych decyzji. Nie inaczej było w przypadku pierwszego od czterech lat rosyjsko-amerykańskiego spotkania na szczycie w Anchorage na Alasce, który był propagandowym sukcesem Kremla¹⁵. Doprowadził on *de facto* do usztywnienia stanowiska Moskwy, które nie uległo zmianie także po ogłoszeniu przez USA (w październiku 2025 r.) nowych sankcji przeciwko Rosji.

W kwestii Ukrainy Moskwa forsowała swoje maksymalistyczne żądania zmierzające do podważenia integralności terytorialnej państwa ukraińskiego, jego demilitaryzacji i ograniczenia suwerenności, co było równoznaczne z kapitulacją. Kijów, wspierany przez główne państwa europejskie, starał się bronić i przekonywać Waszyngton do zainwestowania w ukraińską obronę i gospodarkę oraz stworzyć wiarygodne narzędzia odstraszania Rosji przed kontynuacją agresji. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w amerykańskim „planie pokojowym” z końca listopada 2025 r., opartym w dużym stopniu na stanowisku Moskwy, który był rewidowany pod presją Kijowa i stolic europejskich¹⁶. Taktyka Moskwy zmierzała do realizacji jednego z dwóch scenariuszy. Pierwszy oznaczałby narzucenie przez USA Kijowowi porozumienia pokojowego zbliżonego do maksymalistycznych żądań Rosji, co miało wywołać destabilizację wewnętrzną w Ukrainie i kryzys w relacjach USA i Europy. Drugi, bardziej realistyczny, przewidywał przerzucenie na Kijów odpowiedzialności za fiasko rozmów, „zmęczenie Trumpa Ukrainą” i całkowite wstrzymanie wszelkich form amerykańskiego wsparcia dla tego państwa, co miało doprowadzić do załamania się ukraińskiej obrony w nieodległej perspektywie. Jednocześnie Kreml usiłował rozerwać więź między regulacją konfliktu a normalizacją relacji z USA, chcąc skłonić Waszyngton do znoszenia sankcji przeciwko Rosji.

W drugiej ścieżce USA nie chciały zgodzić się na rosyjskie żądania zwrotu skonfiskowanych nieruchomości i aktywów rosyjskich placówek dyplomatycznych ani przywrócić ruchu lotniczego między państwami.

W kwestii powrotu do współpracy dwustronnej główną rolę przejął przedstawiciel Kremla ds. kontaktów z biznesem, Kirył Dmitrijew. Ten wykształcony

¹⁵ W. Rodkiewicz, „Szczyt na Alasce: sukces Putina, ustępstwa Trumpa”, *Analizy OSW*, 18 sierpnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-08-18/szczyt-na-alasce-sukces-putina-ustepstwa-trumpa>.

¹⁶ M. Menkiszak, J. Gotkowska, T. Iwański, „Nowy amerykański plan pokojowy: presja na Kijów na warunkach Moskwy”, *Analizy OSW*, 24 listopada 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-11-24/nowy-amerykanski-plan-pokojowy-presja-na-kijow-na-warunkach-moskwy>; W. Rodkiewicz, K. Nieczypor, „Bez efektu: rosyjsko-amerykańskie i ukraińsko-amerykańskie rozmowy w Miami”, *Analizy OSW*, 22 grudnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-12-22/bez-efektu-rosyjsko-amerykanskie-i-ukrainsko-amerykanskie-rozmowy-w>.

i pracujący wcześniej w USA w sektorze bankowym urzędnik stał się osobistym „kuratorem” Steve’a Witkoffa i przedstawiał Waszyngtonowi oferty rzekomo lukratywnych projektów biznesowych. Były one adresowane głównie do biznesmenów z otoczenia Trumpa. Oznaczało to, iż Moskwa usiłowała w pewnym sensie skorumpować ludzi bliskich amerykańskiemu prezydentowi i stworzyć dźwignię wpływu na niego i jego politykę. Celem było w pierwszym rządzie doprowadzenie do rozpoczęcia znoszenia amerykańskich sankcji przeciwko Rosji, co umożliwiłoby potrzebny Rosji transfer kapitału i technologii, ułatwiło dostęp do rynków finansowych, a także poważnie utrudniło kontynuowanie reżimu sankcyjnego przez UE i inne państwa zachodnie.

Rosja, wiedząc, iż trendy długofalowe działają przeciwko niej, skupiała swoje nadzieje na zjawiskach kryzysowych wewnątrz wspólnoty zachodniej i w poszczególnych państwach. Szczególnie obiecujące były tu poważne napięcia między USA a Unią Europejską oraz wybranymi państwami członkowskimi UE i NATO. Przejawy konfrontacyjnej postawy Waszyngtonu wobec UE w sferze ideologicznej, stosowania presji gospodarczej (cła i pogroźki ich zwiększenia), a przede wszystkim agresywne roszczenia Trumpa wobec Grenlandii (autonomicznego terytorium Danii), grożące kryzysem wewnątrz NATO, cieszyły Moskwę, gdyż – nawet bez jej aktywnego działania – zwiększały szansę na poważne osłabienie Zachodu jako strategicznego przeciwnika. Z tego powodu np. w kwestii Grenlandii Rosja ze zrozumieniem odnosiła się do postawy USA, sugerując tu symetrię swoich roszczeń wobec Ukrainy¹⁷.

Amerykańsko-izraelski atak na Iran rozpoczęty 28 lutego 2026 r. początkowo mocno zaniepokoił Kreml, pokazując po stronie administracji Trumpa wolę siłowej zmiany niewygodnych reżimów politycznych także poza deklarowaną amerykańską „strefą wpływów” w Ameryce Łacińskiej. Przedłużające się walki, które okazały się poważnym wstrząsem dla światowej gospodarki, obudziły jednak nadzieje Moskwy na ugrzęźnięcie USA na Bliskim Wschodzie i przyspieszenie wycofywania się ich z Europy.

W ramach swojej konfrontacji z Zachodem Rosja intensyfikowała współpracę z **Chinami**, w ramach której pogłębiała się asymetria relacji na korzyść Pekinu. W sytuacji gdy handel z Chinami stanowił 30% rosyjskiego eksportu i 35% importu, w obrotach handlowych ChRL udział Rosji sięga zaledwie 3% eksportu i 5% importu. W 2025 r., po raz pierwszy od lat, poziom handlu zmniejszył się o 7%, z czego eksport z Rosji spadł o 3,9% (głównie z powodu

¹⁷ A. Kohut, Ł. Maślanka, M. Menkiszak, „Trump eskaluje spór o Grenlandię: zapowiedź cel na europejskich sojuszników”, *Analizy OSW*, 19 stycznia 2026 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2026-01-19/trump-eskaluje-spor-o-grenlandie-zapowiedz-cel-na-europejskich>.

spadku cen ropy – węglowodory stanowią 60% chińskiego importu z Rosji¹⁸) a import – o 10,4% (m.in. w związku ze spadkiem sprzedaży chińskich samochodów o niemal połowę). Ten ostatni był efektem wprowadzenia przez stronę rosyjską środków protekcyjnych (m.in. podwyższenia opłat recyklingowych) w celu ochrony rynku. Radykalny wzrost napływu chińskich samochodów do Rosji w 2024 r. (gdy 60% nowych aut osobowych i 65% ciężarowych sprzedawanych w Rosji pochodziło z Chin¹⁹) wywołał bowiem poważne problemy w rosyjskich zakładach samochodowych (m.in. koncern AwtoWAZ musiał ograniczać zatrudnienie i wynagrodzenia pracowników). Demonstrowało to, że współpraca rosyjsko-chińska miała dla rosyjskiej gospodarki także poważne negatywne konsekwencje. Problemem dla Moskwy było też ociąganie się Pekinu z akceptacją nowych planów współpracy gazowej. Co prawda Moskwa pochwaliła się zawarciem (na początku września 2025 r.) porozumienia o budowie kolejnego gazociągu Siła Syberii 2 (Rosja zabiegała o to od lat, chcąc połączyć złoża zachodniosyberyjskie zaopatrujące wcześniej Europę z infrastrukturą prowadzącą do Azji), jednak ze skąpych informacji wynikało, iż strony ciągle nie uzgodniły warunków finansowych współpracy (w tym formuły ceny). Pokazywało to, iż Pekin dość brutalnie wykorzystywał sytuację zależności, w jakiej znalazła się Moskwa, żądając dyskontów od cen importowanych z Rosji surowców. Chiny pozostawały przy tym głównym rynkiem zbytu rosyjskiej ropy (według szacunków ok. 45% w 2025 r.) i węgla (40%). Stronom nie udawało się także ciągle porozumieć w sprawie poszerzenia współpracy bankowej (wznowienia wzajemnego funkcjonowania kart płatniczych: chińskich UnionPay w Rosji i rosyjskich Mir w Chinach). Pekin przede wszystkim udzielał jednak Rosji wsparcia, pozwalającego jej zachować stabilność gospodarczą i prowadzić wojnę. Czynił to przez zapewnienie tak potrzebnych Moskwie dochodów z handlu, ale także dostarczając krytyczne technologie i komponenty, w tym służące sektorowi zbrojeniowemu. Udział towarów podwójnego zastosowania (cywilno-wojskowego) w rosyjskim imporcie wzrósł od początku inwazji na Ukrainę z 20 do 87%, a ich wartość zwiększyła się 4,5-krotnie.

Zacieśniała się też współpraca wojskowa. Chiny miały wspierać rosyjską produkcję dronów i systemów rakietowych, a Rosja m.in. szkoliła chińskie siły powietrznodesantowe. Kontynuowane były ćwiczenia wojskowe (w tym z udziałem rosyjskich okrętów podwodnych w sierpniu 2025 r. w rejonie Władywostoku). Strony zacieśniały relacje w sferze polityczno-ideologicznej,

¹⁸ Szerzej zob. F. Rudnik, M. Kalwasiński, „Zwieranie szeregów: rosyjsko-chińska współpraca energetyczna w obliczu narastającej konfrontacji z Zachodem”, *Komentarze OSW*, 12 grudnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-12-12/zwieranie-szeregow-rosyjsko-chinska-wspolpraca-energetyczna-w>.

¹⁹ Zob. I. Wiśniewska, „Rosja walczy z zalewem chińskich aut”, *Analizy OSW*, 1 sierpnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-08-01/rosja-walczy-z-zalewem-chinskih-aut>.

np. podczas szczytów w Moskwie (w maju) i Pekinie (we wrześniu) doszło do zwiększenia instytucjonalizacji i koordynacji w zakresie propagandy i polityki pamięci. W tej ostatniej kwestii tezę o odwiecznej przyjaźni narodów chińskiego i rosyjskiego rozbudowano o nowy wątek braterstwa krwi przelanej we wspólnej walce z nazistowskimi Niemcami i militarystyczną Japonią. Rosja coraz bardziej wyraźnie popierała chińską agendę międzynarodową i deklarowała zrozumienie dla chęci odzyskania kontroli nad Tajwanem wszelkimi dostępnymi środkami²⁰.

Narastająca współpraca rosyjsko-chińska z jednej strony oraz wzmocnienie nakładów **Japonii** na obronę i zacieśnianie współpracy Tokio z USA z drugiej prowadziły do wzrostu agresywnej retoryki Moskwy wobec tego kraju oraz demonstracyjnych ćwiczeń wojskowych i powietrznych patrolów rosyjsko-chińskich w pobliżu japońskich granic.

Elementem rosyjsko-chińskiego zarządzania relacjami były też narastające więzi i współpraca Rosji z **Koreą Północną**, która udzieliła Moskwie cennej i ważnej politycznie pomocy wojskowej w zamian za wsparcie gospodarcze i technologiczno-militarne. Na terenie Rosji przebywało do 12 tys. żołnierzy północnokoreańskich (uczestniczących wcześniej w walkach z siłami ukraińskimi w obwodzie kurskim), a armia rosyjska otrzymywała 200–260 tys. sztuk miesięcznie wielkokalibrowej koreańskiej amunicji. W zamian Rosja dostarczała KRLD żywność, paliwa, a także ważne technologie militarne.

Narastający kryzys w stosunkach Rosji z **Indiami** został częściowo zażegnany z powodu wzrostu napięć indyjsko-amerykańskich. Przejawem tego było przyjęcie z honorami Putina w Indiach na początku grudnia 2025 r. Jednak mimo politycznego ocieplenia w sferze gospodarczej (m.in. na skutek presji sankcyjnej) doszło raczej do regresu. Nie podpisano nowych kontraktów zbrojeniowych. Po wprowadzeniu przez USA sankcji obejmujących rosyjskie kluczowe firmy naftowe w październiku i na skutek presji Waszyngtonu na Indie indyjskie rafinerie zaczęły wstrzymywać lub ograniczać import rosyjskiej ropy (w lutym 2026 r. spadek ten osiągnął poziom 70% rok do roku). Stwarzało to dla Rosji poważny problem, jako że Indie były dotąd drugim po Chinach odbiorcą rosyjskiego surowca. Radykalna zmiana przyszła wraz z narastającymi konsekwencjami amerykańsko-izraelskich ataków na Iran w marcu 2026 r. W celu stabilizacji sytuacji rynkowej Waszyngton zawiesił czasowo sankcje na eksport rosyjskiej ropy do Indii, odwracając wcześniejszy trend.

²⁰ Szerzej zob. W. Rodkiewicz, „Ideologiczne cementowanie sojuszu: szczyt rosyjsko-chiński”, *Analizy OSW*, 13 maja 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-05-13/ideologiczne-cementowanie-sojuszu-szczyt-rosyjsko-chinski>; M. Bogusz, F. Rudnik, M. Bartosiewicz, „Szczyt i parada. Dalsze poparcie Rosji dla chińskich ambicji”, *Analizy OSW*, 4 września 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-09-04/szczyt-i-parada-dalsze-poparcie-rosji-dla-chinskih-ambicji>.

Upadek reżimu al-Asada w **Syrii** oznaczał spektakularną porażkę Rosji, pokazując poważne ograniczenia jej zdolności kontroli, w tym na Bliskim Wschodzie. Moskwa była zmuszona częściowo przenieść swoje siły z baz syryjskich do Libii, ale kontynuowała negocjacje z nowymi władzami w Damaszku w kwestii zachowania portu w Tartus i bazy lotniczej Humajmim²¹. Moskwa intensyfikowała także relacje w regionie, zwłaszcza z państwami Zatoki Perskiej, odgrywającymi ważną rolę w omijaniu zachodnich sankcji. Była jednak coraz bardziej postrzegana jako aktor słaby. Wizerunek ten utrwalała bezsilność Rosji wobec izraelskich, a następnie amerykańskich nalotów na **Iran** w czerwcu 2025 r. i zwłaszcza ich nowa, dużo radykalniejsza kontynuacja od końca lutego 2026 r. Pokazały one nie tylko nieskuteczność w odstraszeniu przez Moskwę przed militarnym rozwiązaniem problemu nuklearyzacji Iranu, lecz także brak przydatności rosyjskich systemów przeciwrakietowych sprzedanych reżimowi w Teheranie²².

Kolejnym po Syrii i Iranie dowodem słabości pozycji międzynarodowej Rosji była nieskuteczność Moskwy w powstrzymaniu ataku USA na **Wenezuelę** na początku stycznia 2026 r. W ostatnich latach Moskwa udzielała wsparcia politycznego, gospodarczego i wojskowego reżimowi Nicolása Maduro, dostarczając m.in. systemy obrony przeciwlotniczej, które całkowicie zawiodły podczas operacji specjalnej USA w Caracas, zakończonej spektakularnym wywiezieniem Maduro do USA i potraktowaniem go jak przestępcy. Moskwę martwiła także perspektywa przejścia przez Stany Zjednoczone kontroli nad eksportem wenezuelskiej ropy naftowej i spadek jej ceny. Bodaj jedyną korzyścią Kremla okazał się w tej sytuacji negatywny wizerunek USA, oskarżanych przez wiele państw o naruszenie prawa międzynarodowego. Ogłoszenie przez Waszyngton Ameryki swoją strefą wpływów z jednej strony ograniczało pole manewru Moskwy na tym kontynencie, z drugiej ułatwiało sugerowanie administracji Trumpa i zewnętrznym obserwatorom jej roszczenia wobec sąsiednich z Rosją państw.

Także rosyjski „marsz przez **Afrykę**” pokazał swoje ograniczenia. Stawało się coraz bardziej widoczne, że model wsparcia dla autorytarnych reżimów, głównie w państwach Sahelu, nie przynosił rozwiązań miejscowych problemów, zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa. Niezależnie od tego Rosja stawiała na

²¹ W. Rodkiewicz, „Rosja zabiega o utrzymanie baz w Syrii”, *Analizy OSW*, 29 stycznia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-01-29/rosja-zabiega-o-utrzymanie-baz-w-syrii>.

²² Zob. M. Bartosiewicz, M. Menkiszak, „Rosja wobec izraelskich ataków na Iran”, *Analizy OSW*, 18 czerwca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-06-18/rosja-wobec-izraelskich-atakow-na-iran>; W. Rodkiewicz, „Rosja wobec amerykańskiego ataku na Iran: normalizacja relacji z USA priorytetem”, *Analizy OSW*, 24 czerwca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-06-24/rosja-wobec-amerykanskiego-ataku-na-iran-normalizacja-relacji-z-usa>.

intensyfikację relacji z **Globalnym Południem** jako alternatywę dla Zachodu. Wykorzystywała do tego swoje antykolonialne narracje propagandowe i pomoc rozwojową traktowaną jako instrument polityki²³.

Białoruś: wzrost pewności siebie reżimu Łukaszenki

Mimo pogarszania się koniunktury gospodarczej i ryzyka generowanego przez wojnę w Ukrainie reżim Łukaszenki poczuł się silniej, co wiązało się m.in. ze zmianą polityki USA, które podjęły dialog z Mińskiem. Prowadziło to z jednej strony do zwolnienia części czołowych więźniów politycznych (którym umożliwiono wyjazd na Zachód, przy okazji stymulując polityczne napięcia wśród białoruskiej emigracji politycznej), a z drugiej do eskalacji wojny hybrydowej z sąsiednimi państwami NATO (zwłaszcza Litwą i Polską, wobec których trwała sztuczna presja migracyjna i dokonywano naruszeń przestrzeni powietrznej przez nadlatujące z Białorusi balony).

Białoruska gospodarka, silnie powiązana z Rosją (dokąd trafia 70% białoruskiego eksportu), coraz mocniej wykazywała objawy stagnacji. Widoczne to było już w wynikach pierwszego półrocza 2025 r. (m.in. wzrost PKB o 2,1%, ponad dwukrotnie mniej niż w 2024 r.)²⁴. W skali roku PKB wzrósł zaledwie o 1,3% (czterokrotnie mniej niż rok wcześniej), a produkcja przemysłowa spadła o 1,8%. Dość wysoka była też inflacja (6,8%).

W polityce zagranicznej Białoruś kontynuowała strategiczne partnerstwo z Chinami, jednak wizyta Łukaszenki w Pekinie w czerwcu 2025 r. (w ramach udziału w spotkaniu ministrów finansów i prezesów banków centralnych członków Szanghajskiej Organizacji Współpracy) mimo propagandowej oprawy nie przyniosła praktycznych rezultatów²⁵.

Nową dynamikę nadawały początki normalizacji relacji Mińska z administracją Trumpa. Działania podjęto z inicjatywy Waszyngtonu wynikającej z niejasnych kalkulacji. Poza zyskami wizerunkowymi dla Trumpa w związku ze zwalnianiem amerykańskich więźniów, a następnie szeregu znanych białoruskich więźniów politycznych (większe ich grupy opuściły więzienia w czerwcu, wrześniu i grudniu 2025 r. oraz w marcu 2026 r.) strona amerykańska być może liczyła, iż stworzy to zachętę dla Rosji. Przyczyniła się jednak do wzmocnienia reżimu Łukaszenki nie tylko z powodu sukcesów

²³ Szerzej zob. M. Bartosiewicz, „Zatrute dary: pomoc humanitarna i rozwojowa w polityce zagranicznej Rosji”, *Komentarze OSW*, 2 lipca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-07-02/zatrute-dary-pomoc-humanitarna-i-rozwojowa-w-polityce>.

²⁴ K. Kłysiński, „W cieniu ziemniaczanego kryzysu – problemy gospodarki białoruskiej”, *Analizy OSW*, 6 sierpnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-08-06/w-cieniu-ziemniaczanego-kryzysu-problemy-gospodarki-bialoruskiej>.

²⁵ M. Bogusz, K. Kłysiński, „Kurtuazyjna wizyta bez treści. Łukaszenka w Pekinie”, *Analizy OSW*, 6 czerwca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-06-06/kurtuazyjna-wizyta-bez-tresci-lukaszenka-w-pekinie>.

propagandowych, lecz także z uwagi na ograniczanie amerykańskich sankcji wobec Mińska. We wrześniu 2025 r. cofnięto restrykcje wobec białoruskich linii lotniczych Belavia, umożliwiając im zakup części zamiennych, na czym może skorzystać również Rosja, w grudniu 2025 r. USA zniosły sankcje na eksport białoruskich nawozów potasowych, a w marcu 2026 r. zdjęły restrykcje obejmujące ich białoruskiego producenta i eksportera. Taki swoisty „handel ludźmi” uprawiany przez reżim w Mińsku nie stanowił żadnego bodźca do zmiany ani jego polityki wewnętrznej, ani zagranicznej²⁶. Nie zmieni to też zasadniczo komplikującej się sytuacji gospodarczej Białorusi, w większym stopniu dotkniętej – nadal obowiązującymi – sankcjami UE, która nie rewidowała swojej krytycznej polityki wobec Mińska.

Russia: Belief in victory in spite of difficulties

In 2025, Russia experienced rising domestic tensions, particularly within the ruling elite, though these did not pose an immediate threat to President Vladimir Putin's grip on power. Despite ongoing internal challenges, the Kremlin remained determined to continue its war against Ukraine and sustain its confrontation with the West. Moscow appeared to interpret perceived weaknesses among its adversaries as opportunities rather than vulnerabilities, and no credible evidence suggested that internal elite tensions undermined the regime's stability. Economically, Russia faced persistent stagnation, with the limited growth impulses generated by wartime mobilization largely exhausted. Key economic indicators deteriorated, although sanctions pressure was insufficient to trigger a serious crisis, in part because Russia continued economic cooperation with non-Western partners, especially China, deepening its dependence on them with attendant strategic costs. In foreign policy, Russia escalated its “hybrid war” against Europe, regarding the European Union and its allies as principal obstacles to achieving its strategic objectives. Moscow also engaged with the Trump administration in an attempt to discourage the U.S. support for Ukraine and to encourage economic cooperation. For this reason, it refrained from strong public reactions to U.S. actions against Moscow's allies, such as Iran and Venezuela, which exposed Russia's vulnerabilities while offering opportunities to exploit divisions within Western alliances.

Keywords: Russia, Russian Federation, sanctions, escalation, Ukraine, Russian foreign policy, peace talks

Słowa kluczowe: Rosja, Federacja Rosyjska, sankcje, eskalacja, Ukraina, rosyjska polityka zagraniczna, rozmowy pokojowe

²⁶ Szerzej zob. K. Kłysiński, „Mińsk usiłuje ożywić stosunki z USA”, *Analizy OSW*, 23 czerwca 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-06-23/minsk-usiluje-ozywic-stosunki-z-usa>; P. Żochowski, „Reżim w Mińsku zwalnia 52 więźniów politycznych – gra Łukaszenki z USA”, *Analizy OSW*, 15 września 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-09-15/rezim-w-minsku-zwalnia-52-wiezniow-politycznych-gra-lukaszenki-z-usa>; K. Kłysiński, A. Kohut, „Mniejsze sankcje za wolność 123 więźniów. Dalsze ocieplenie na linii USA–Białoruś”, *Analizy OSW*, 15 grudnia 2025 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-12-15/mniejsze-sankcje-za-wolnosc-123-wiezniow-dalsze-ocieplenie-na-linii>.